

Vācijas vēlēšanas – liela mīkla

Autors: Aksels Rēts, vācu politologs, Berlīnes brīvās universitātes doktorants

Publicēšanas datums: Lauku Avīze, 2002. gada 26. jūnijs.

Rubrika: Vēlēšanu "Lauku Avīze" (15. lpp.)

Rudenī Vācijā tāpat kā Latvijā būs aizraujošas vēlēšanas, jo šobrīd neviens nevar pateikt, kurš tajās uzvarēs.

Visu pēckara periodu līdz pat 1994. gadam vēlēšanas Vācijā bija diezgan garlaicīgas un neko jaunu parasti nenesa. Izmaiņas valdībā notika vienīgi partiju vienošanās pamatā vai, vienkāršāk sakot, mainot koalīciju. Tā tas notika 1966. gadā, kad Brīvo demokrātu partija (BDP) izstājās no sadarbības ar kristīgajiem demokrātiem (KDS). Nākamā maiņa notika 1982. gadā, izmantojot otro reizi Rietumvācijas vēsturē konstruktīvo neuzticības balsojumu (konstruktīvo tāpēc, ka gāzt kancleru iespējams tikai caur jauna kandidāta ievēlšanu).

1990. gadā notika Vācijas apvienošanās un pēc tam arī mainījās politiskā kultūra. Jau 1994. gada vēlēšanās KDS Helmuta Kola vadībā uzvarēja ar nelielu balsu pārsvaru, tikai pateicoties tehniskām vēlēšanu niansēm. Taču jau 1998. gadā sākās jauns posms Vācijas vēsturē. Pirmo reizi vēlēšanās uzvarēja citas partijas nekā tās, kas tobrīd atradās pie varas. Šādu rezultātu lielā mērā nodrošināja bijušās Austrumvācijas vēlētiņi, kuru politiskajai kultūrai nav raksturīgs balsot par vienu un to pašu partiju vairākas vēlēšanas pēc kārtas.

Kā parādīja nesen notikušie vietējo pašvaldību vēlēšanu rezultāti Vācijas federālajā zemē Saksijā-Anhaltē, politiskā kultūra austrumvāciešiem nav mainījies. Austrumvācijas iedzīvotāji nav tik saistīti ar kādu noteiktu partiju kā rietumos. Viņi bija gatavi uzticēties Kolam, ka austrumos būs "ziedošās zemes". Kad tas īsā laikā nepiepildījās, balsoja par sociāldemokrātiem. Taču arī šī partija nav spējusi četros gados atrisināt daudzas problēmas, un pēkšņi viņi ir gatavi balsot par BDP. Kā redzams, cilvēki ļoti bieži un ātri maina savu nostāju, nevienam neuzticas un līdz ar to balsošana nav prognozējama.

Skatoties uz gaidāmajām bundestāga vēlēšanām, tas nozīmē, ka pagaidām grūti teikt, vai uzvarēs valdošā koalīcija vai labējā opozīcija no KDS un BDP. Paliel briesmas, ka neviens neuzvarēs un pa vidū paliks bijušie Austrumvācijas komunisti jeb Demokrātiskā sociālisma partija, par ko atkarībā no vietas austrumos balso pat līdz 50% vēlētiņu. Šī partija 5% barjeru mierīgi, pārvarēja jau iepriekšējās vēlēšanās, ko tā vien gribas nosaukt par austrumvāciešu "atmaksu" H. Kola nepildītajiem solījumiem.

Katrai no lielajām partijām ir savas vājās vietas, tāpēc vēl grūtāk prognozēt, kas notiks septembrī. KDS joprojām problēmas ar Kolu, kurš bija saņēmis melnās kases naudu un līdz šim publiski izvairījies atklāt patiesību. Salīdzinot ar to, sociāldemokrātu partijas finansēšanas skandāls Ķelnē, kur uzņēmēji maksāja, lai saņemtu pašvaldības pasūtījumus bez konkursa, izskatās tāds smieklīgi mazs gadījums vienas pilsētas robežās. Taču, tā kā tas bija salīdzinoši nesen, varbūt vēlētiņi to atcerēsies labāk. BDP tieši šobrīd cīnās ar pārmetumiem par antisemitismu, savukārt Zaļā partija cieš no nesen paustā atbalsta karam Afganistānā, kas nav patīcis "zaļo" vēlētiņiem, kā arī no dažiem skandāliem partikas preču lietās.

Kristīgo demokrātu savienībai vēl viena problēma ir tā, ka kandidāts kanclera amatam ir Štoibers no Kristīgās sociālās savienības (KSS) — tā saucamās KDS "māsas partijas" Bavārijā. KSS kopš seniem laikiem skaitās vēl konservatīvāka partija nekā KDS, tāpēc daudziem vēlētiņiem, īpaši ziemeļos, nav pieņemama.